

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
Att: Nalia Hama

26.05.2025

Føssaberge kraftverk – Planendring, kommentar til høringsuttalelser

Viser til innkomne høringsuttalelser fra Statsforvalteren i Innlandet, Foreningen for Bægnavassdragets regulering, Birdlife Norge Valdres lokallag, Vang kommune, Rogn camping, kultur og media v Rogn Fjellgard og Innlandet fylkeskommune vedrørende søknad om planendring (senking av stasjon og forlenget utløpskanal) på Føssaberge kraftverk. Vi har gjennomgått deres vurderinger og presenterer våre kommentarer og tiltak som svar på innspillene.

Flere av uttalene kommenterer manglende utredning av Laglimsbekkens funksjon for fisk. Clemens Kraft AS har derfor fått utarbeidet ny rapport av Morten Kråbøl som omhandler Laglimsbekken.

Tilleggsvurdering fiskebiologi Laglimsbekken

Morten Kråbøl har utarbeidet tilleggsrapport vedrørende Laglimsbekken, datert 23.05.2025. Bekken er kjent som en gytelokalitet for ørret fra Storåne og utløpet av Laglimsbekken/Ljøsno vil med dette legges inn i den forlengede avløpskanalen, mens den pr i dag har utløp til Storåne.

Søknad om planendring pr 31.01.2025; fiskebiologisk tilleggsvurdering

Clemens Kraft AS søkte om å øke effekten gjennom å senke kraftstasjonen i Føssaberge 2,0 m sammenlignet med konsesjonsgitt nivå. Dette vil innebære at kraftverkets åpne utløpskanal, inkludert nedgravd utslippsrør, forlenges ca. 200 m nedover langs elveløpet. Utløpet av Laglimsbekken/Ljøsno bør derfor legges inn i den forlengede avløpskanalen, mens den pr i dag har utløp til Storåne. Bekken er kjent som en gytelokalitet for ørret fra Storåni. Tiltakshaver har bedt om en fiskebiologisk tilleggsutredning. Nye vurderinger er gitt nedenfor, og det bemerkes at dette setter et annet fokus på fiskebiologiske vurderinger enn det som fremkommer ellers i denne rapporten.

Kobling av Laglimsbekken/Ljøsno til kraftverkets avløpskanal tilsier at avløpskanalen bør åpnes for fiskevandring. For å bevare de økologiske funksjonsområdene til Laglimsbekken/Ljøsno, foreslås derfor at bekken kobles til avløpskanalen ved bruk av egnede vandringsløsninger. Avløpskanalen skal munne ut i Storåni via et 3600 mm rør som skal graves ned og tilpasses i elvebunnen. Røret har en fallgradient på 1-2%, noe som sikrer toveis vandring hos ørret mellom hovedelva og avløpskanalen.

Det foreslås etablering av lav-gradient kobling av bekken til avløpskanalen. Dette kan gjøres ved å etablere en innfelling i avløpskanalen, der innløpende fall fra bekken blir gjort passerbart for oppvandrende gytefisk fra kanalen. Dette kan gjøres ved å etablere ei «vik i avløpskanalen, der nedre del av Laglimsbekken/Ljøsno munner ut innerst i vika. Fallgradienten må tilpasses svømmekapasiteten til ørret med kroppslengder >20 cm. Terrengformasjonene i området tilsier at dette er gjennomførbart. Den innfelte «vika» kan med fordel plastres, slik at den ikke utsettes for erosjon fra avløpsvannet. Denne løsningen vil bety at ørretens tilgang til Laglimsbekken/Ljøsno blir via rørets utløp i Storåni og avløpskanalen til samløp med bekken.

Avløpskanalen i sin helhet kan med miljømessige fordeler designes som et økologisk funksjonsområde for ørret og akvatiske insekter. Dette kan gjøres uten å forandre arealinngrepet (fotavtrykket), slik det er omsøkt, i omliggende terreng. Det er kun behov for tilpasninger i avløpskanalens 3 meter brede bunn. Dersom denne bunnen senkes med 0,3 – 0,5 meter, gir det mulighet for tilføring av grus- og steinmasser, uten at tverrsnittsarealet og dreneringskapasiteten til avløpskanalen reduseres. Dette vil i så fall gi nye funksjonsområde for ørret (gyting, oppvekst og ernæring) i hele kanalens lengde, og kan betraktes som et betydelig kompensasjonstiltak for eventuell reduserte gyte- og oppveksthabitater på den regulerte elvestrekningen i Storåni.

Det vurderes slik at dette tiltaket først og fremst vil tiltrekke seg ørret som er hjemmehørende i Laglimsbekken/Ljøsno, og etter hvert hjemvandring hos ørret som klekkes/vokser opp i kanalen. I mindre grad vil den tiltrekke seg ørret som hører til lengre oppstrøms i Storåni. Eventuelle «feilvandrende» ørret vil enkelt kunne navigere seg ut igjen via kanalen og avløpsrøret tilbake til Storåne igjen, der oppvandring i regulert strekning vurderes som uproblematisk. Tilpasningene med strømkonsentratorer i Storåni vil medvirke til at ørret som har vandringsdestinasjon lengre oppstrøms vil kunne lokkes inn mot den regulerte elvestrekningen.

[Kommentarer til høringsuttalelsen fra Statsforvalteren i Innlandet](#)

Statsforvalteren mener at Laglimsbekkens funksjon for fisk må kartlegges før man kan ta stilling til om bekkens utløp i Storåne bør endres som skissert. Dersom bekken fungerer som gytebekk bør bekkens funksjon ivaretas opp til første naturlige vandringshinder.

Vi forventer at NVE pålegger søker å overvåke valgt opp- og nedvandringsløsning forbi kraftverket for å forsikre seg om at valgt løsning fungerer best mulig. Vi forventer også at søker må overvåke lokkestrømsanordningene og vannsirkulasjonen fra Storåne og inn i Tveitahølen for å sikre at dette fungerer best mulig.

Clemens Kraft AS kommentar:

Clemens Kraft AS forholder seg til gitt konsesjon fra NVE når det gjelder oppfølging av konsesjonsvilkår. Oppfølging vil gjelde både i byggefase og videre i driftsfase.

I samarbeid med fiskefaglig kompetanse vil det bli utarbeidet en plan for å oppfylle krav som er satt vedrørende opp- og nedvandringsløsning, lokkestrømsanordning og vannsirkulasjon til Tveitahølen.

Plan vil inneholde metode og hyppighet for undersøkelser. Forutsetningen for vanninnstrømning til

Tveitahølen er at vi skal prøve å opprettholde samme vannmengder etter utbygging som den har før utbygging. Utforming vil være en videreføring av slik det er i dag og dersom ledemur må forlenges vil det bli gjort under anleggsperioden.

Overvåkningsplanen, utforming av ledevoll og evt utforming av terskler vil inngå i NVEs saksbehandling og vil bli fulgt opp av NVEs miljøtilsyn. Dersom NVE ber om mer utfyllende informasjon, vil dette bli fulgt opp av tiltakshaver.

[Kommentarer til høringsuttalelsen fra Foreningen for Bægnavassdragets regulering](#)

Føsseberget kraftverk vil nytte regulert vann innvunnet i oppstrøms reguleringsanlegg konsedert til Foreningen til Bægnavassdragets Regulering (FBR). Deltakerandelen i reguleringsanleggene beregnes etter kraftverkets brutto fallhøyde. Når fallhøyden økes som omsøkt, øker deltakerandelen tilsvarende. Foruten fra Vangsmjøsa, vil kraftverket nytte regulert vann fra Otrøvatn og flerårsmagasinet Steinbusjøen-Øyangen. Vi viser for øvrig til FBRs høringsuttalelse av 26. april 2016.

Clemens Kraft AS kommentar:

Clemenskraft er innforstått med innspill fra FBR og har forutsett og planlagt at Føssaberge kraftverk skal ha en beregnet deltakerandel i reguleringsanleggene på bakgrunn av kraftverkets brutto fallhøyde.

[Kommentarer til høringsuttalelsen fra Birdlife Norge Valdres lokallag](#)

Våre organisasjoner har ved tidligere høringer gått imot utbyggingsplanene som nå har fått konsesjon utfra de negative konsekvensene for naturmangfold, friluftsliv og landskap. Planendringene det søkes om nå ved å senke kraftstasjon og forlenge utløpskanal, fører til at en lengre elvestrekning blir negativt påvirket av redusert vassføring. Planendringene vil forsterke de negative konsekvensene av kraftverksplanene, og vi mener dette må avslås. Det er avgjørende å ivareta gjenværende verdifull vassdragsnatur i området.

Når det gjelder planene om å legge utløpet til Laglimsbekken (Ljøsno) i Storåne inn i kraftverkets utløpskanal og i et nedgravd/neddykket utløpsrør, oppfatter vi høringsdokumentet til å være utilstrekkelig for å sikre et godt nok kunnskapsgrunnlag om konsekvenser for ulike fuglearter, fiskens vandringsveier, friluftslivsinteresser knyttet til vannstrengen og tilstrekkelig vanninnstrømming i Tveitahølen. NVE bør be om tilleggsutredninger om tiltakets konsekvenser både for utløpskanal og den forlengede påvirkede elvestrekningen. Ellers er det etter vårt syn grunn til å spørre om naturmangfoldslovens krav til kunnskap om samlet belastning er tilstrekkelig godt nok ivarettatt.

Ellers viser Birdlife Norge til tidligere innspill til konsesjonsbehandlingen. Disse forhold er avgjort av NVE under konsesjonsprosessen og vil ikke bli kommentert ytterligere her.

Clemens Kraft AS kommentar:

Clemens Kraft AS tar innspill til etterretning. For utarbeidelse av planendringssøknad med utredninger er det brukt maler og veiledninger fra NVE for å sikre kunnskapsgrunnlaget. Clemens Kraft mener utredningen, med unntak av Laglimsbekken, er tilstrekkelig for dette tiltaket. Dersom NVE krever ytterligere dokumentasjon vil dette bli utarbeidet. Tveitahølen vil få tilnærmet samme vanntilførsel som i dag selv etter en utbygging, den permanente funksjonen til Tveitahølen antas derfor være tilstrekkelig opplyst og utredet i planendringssøknaden.

Kommentarer til høringsuttalelsen fra Vang kommune

Kommunestyret har i møte 20.03.2025 09:00, 020/25 fatta følgjande vedtak:

«Vang kommune ber NVE ta vurderinga ovanfor til etterretning og at NVE set tydlege krav til søkjar om eit høgare kunnskapsgrunnlag før NVE tek stilling til utviding av vassdragskonsesjonen. Vang kommune tilrår primært at det ikkje blir gjeve utvida konsesjon med forlenga utløpskanal med bakgrunn i stort sannsyn for negative konsekvensar for naturmangfaldet i Tveitahølen, fiskevandring på strekninga, landskapsbilete og friluftsliv/rekreasjon. Kunnskapsgrunnlag må på plass for vannstrøm fra kraftverkets utløp. Dette sidan det vil medføre en vannstrøm som kan påvirke løsmasser i området og konstruksjon/bru.»

Saksutredning til Vang kommune er ikke referert her men kommentert under.

Clemens Kraft AS kommentar:

Clemens Kraft tar informasjonen til orientering.

Utredningsforslag fra Norconsult er fulgt opp og det er gjennomført kartlegging av før-situasjon, slik at man kan følge opp endringer etter utbygging og nødvendig tilrettelegging for å beholde funksjonsområdet for fisk.

Når det gjelder innløp til Tveitahølen vil vi prøve å opprettholde dagens vannmengde som renner inn i hølen. Etter at det er lagt ned nye rør fra utløpskanalen blir ledevoll reetablert med tilnærmet samme utforming som i dag. Justeringer av høyde og lengde på ledevoll vil bli gjort i samråd med NVE.

Clemens Kraft As har brukt nettstedet Sildre (NVE) for å beregne vannmengder på aktuelle datoer. Det er gjort en vurdering av aktuell nedbør på gjeldende tidspunkt og bidrag fra sideelver. Målinger er ikke eksakt men gir en god indikasjon på vannføring. Vannføring er påført de bilder vi har tilgjengelig.

Utredninger for Tveitahølen er utført etter gjeldende mal for planendringssøknad som vi mener gir et tilfredstillende kunnskapsgrunnlag.

Padling/rafting og rekreasjon: Overløpsdammen er tilrettelagt for kano-/kajakkpassasje. Kraftverket vil redusere produksjon/ øke vannføring over dam i organisert regi av skoleklasser for å muliggjøre for rafting på utbyggingsstrekningen. Dette må avtales på forhånd mellom Føssaberge kraftverk og skoleklasser for å ivareta sikkerhetskravene til kraftverket. Andre raftinginteresser får også mulighet til å inngå avtale med kraftverket for å øke vannføringen over dam i korte perioder.

Bygging av forlenget utløpskanal på Føssaberge kraftverk vil gi 200 meter mer med redusert vannføring i elven. På dette strekket vil det være minstevannslipp som er den dominerende vannføringen. Dersom NVE mener det bør vurderes terskler for å opprette vannspeil i elven vil vi utarbeide plan for det.

Dr.techn. Olav Olsen AS har kommentert påvirkning på løsmasser i området og konstruksjon/ bru.

“Utslippsrøret er dimensjonert slik at man oppnår lave vannhastigheter på under 2 meter per sekund, for å minimere falltapet i systemet. Dyphølen nedstrøms utslippsrøret vil senke vannhastighetene

ytterligere. Like nedstrøms dyphølen vil strømningsbildet normalisere seg mot naturlig strømmingssituasjon før inngrep. Føssaberge kraftverk vil dermed **ikke** påvirke hverken strømningsforholdene, vannføringen eller vannhastighetene ved Tveita bru.”

Ved etablering av nye bruer gjør vegkontoret flomberegninger for dimensjonering av brofundament. Vanlig dimensjonering er 200 årsflom. Våre beregninger viser en 200 årsflom på ca 185 m³/s. Qmaks i utløpskanal er 18 m³/s. Under ekstremværet Hans, var det ca 140 m³/s i Storåne.

[Kommentarer til høringsuttalelsen fra Rogn camping, kultur og media v Rogn Fjellgard](#)

Som eigar av Rogn gard gnr 85/1 og som drivarar av Rogn camping er vi ikkje einige i NVE si vurdering om at saka om 200 m forlenging av utløpskanal og senka kraftverk er så lite omfattande at kunngjering og brei offentleg høyring er unødvendig.

Rogn gard blir ikkje direkte berørt av omsøkt forlenging, men vi kjenner naturgrunnlaget langs heile elvestrekninga frå Rogn til Tveit bru og veit at konsekvensane for natur- og kultur ikkje vert tilstrekkeleg belyst verken gjennom søknaden fra utbyggjar eller ved den avgrensa høyringa NVE legg opp til.

Søker argumenterer med at utviding og forlenging skjer i «allerede regulerte Storåne (Begna)». Vi presiserer at Storåne startar ved demingen ved Øylo - så ja, utsleppet frå Vangsmjøsa er regulert, men dett er p.t. ikkje sett i verk andre tekniske inngrep eller tiltak som ytterlegare fjernar deler av vasstraumen i Storåne mellom Vangsmjøsa og Slidrefjorden.

Omsøkt forlenging vil minke vasstraumen vesentleg på omsøkte 200 m frå Tveit bru og vestover - ein strekning der elva er brei og grunn, og veldig synleg frå E 16. Det er openbart negativt. Konsekvensane for det biologiske mangfaldet av slik forlenging krev alminneleg høyring for å bli forsvarleg belyst. Å argumentere med at «Storåne allereie er regulert» er egna til å bagatellisere følgene av omsøkt forlenging og senking. Alminneleg høyring vil få dette belyst på ein mykje meir forsvarleg måte.

Vi oppfordrar elles NVE om framover å nytte rett skrivemåte av Føssaberge.

Clemens Kraft AS kommentar:

Clemens Kraft tar informasjonen til orientering. Vi mener prosjektet er tilfredsstillende opplyst gjennom vår utredning og ved NVEs høring.

Navn på Føssaberge kraftverket følger offisiell skrivemåte fra Kartverket, som henter navn fra Sentralt stadnavnregister.

[Kommentarer til høringsuttalelsen fra Innlandet fylkeskommune](#)

Vassmiljø

Forslaget inneber ei betydeleg endring i Langlimbekken sitt utløp, der bekken vil bli avskjært og ført ned i utløpskanalen. Vi kan ikkje sjå at det har vorte gjennomført kartlegging i bekken med tanke på fisk, eller at det er oppgitt om bekken har ein funksjon som gytebekk for aure frå Begna. Vi meiner slik kunnskap må vere på plass før ei avgjerd blir teken. Om bekken visar seg å vere ein gytebekk, meiner vi det må vurderast andre løysningar som varetek denne funksjonen (i alle fall i dei nedre delane, opp til fyrste naturlege vandringshinder).

Vidare meiner fylkeskommunen at NVE bør påleggje søkar å gjennomføre oppfølgande undersøkingar av tovegs fiskevandring forbi kraftverket i tillegg til funksjonen av lokkestraumen, slik at ein kan sikre at løysningane ein har gått for er gode nok. Vi støttar her opp om uttalen til Dr. Tech, men meiner det i tillegg bør bli gjennomført ei undersøking eit par år etterpå. Tiltakshavar bør også bli pålagt å gjennomføre opprettande tiltak om løysningane ikkje skulle fungere optimalt.

Clemens Kraft AS kommentar:

For svar på 2.avsnitt vises det til kommentar til Statsforvalter over.

Med vennlig hilsen

Martin Vangdal
Clemens Kraft AS